

# Etický kodex sportovního novináře pro využívání umělé inteligence (AI)

## Preamble

Cílem tohoto kodexu je zajistit, aby využívání umělé inteligence ve sportovní žurnalistice sloužilo veřejnému zájmu, posilovalo kvalitu, přesnost a důvěryhodnost zpravodajství a bylo v souladu s nejvyššími etickými standardy žurnalistiky. AI je nástroj, který musí být pod neustálou lidskou kontrolou a redakční odpovědností.

## Hlavní zásady

### 1. Lidská odpovědnost a konečné rozhodování

- **Redakční svrchovanost:** AI je nástroj, ne náhrada za novináře. Konečné rozhodování o tom, co a jak bude publikováno, zůstává vždy na lidském redaktorovi či novináři.
- **Odpovědnost:** Novinář nese plnou profesní a morální odpovědnost za obsah vytvořený za pomoci AI, stejně jako za obsah vytvořený vlastními silami.

### 2. Transparentnost a označování obsahu

- **Oznamování o použití AI:** Veřejnost musí být informována o významném využití AI při tvorbě obsahu. U článků, datových analýz, přepisů nebo vizualizací, které byly generovány nebo výrazně tvarovány pomocí AI, bude uvedeno jasné a srozumitelné upozornění (např. "Tato analýza byla vytvořena za pomoci umělé inteligence a zkontrolována našimi redaktory").
- **Rozlišení od lidské tvorby:** Obsah, který je plně generován AI (např. automatizované reportážní zprávy založené na datech), musí být jasně označen, aby čtenář neměl mylný dojem, že za ním stojí lidský autor.
- **Zákaz klamání:** Je nepřijatelné vydávat obsah generovaný AI za výhradně lidskou práci.

### 3. Přesnost, ověřování a potírání dezinformací

- **Kritické ověřování:** Veškerá fakta, data, citace a statistické údaje vygenerované AI musí být nezávisle ověřeny novinářem z dostupných důvěryhodných zdrojů (oficiální statistiky, záznamy utkání, ověřené citace hráčů atd.).



- **Povědomí o halucinacích:** Novinář musí být si vědom, že AI modely mohou produkovat uvěřitelné, ale zcela falešné informace ("halucinace"). Důvěřovat, ale prověřovat, je základním pravidlem.
- **Ochrana před deepfakes:** Při použití AI generovaných obrazových nebo audiovizuálních materiálů (deepfakes) musí být vždy a zcela zřetelně uvedeno, že se nejedná o autentický záznam. Je etické je používat pouze pro účely vysloveně označené satiry, komentáře nebo edukace, nikdy s cílem manipulovat nebo klamat. Každý takový materiál musí být v případě vizuálních materiálů označen výrazným vodoznakem (alespoň 1/16 obrazu), který jasně označuje, že byl materiál vytvořen pomocí AI a že se nejedná o realitu. Při použití AI u audiomateriálů je naprosto nepřipustná situace, kdy by mohlo dojít k záměně s reálným mluvčím, pokud k tomu nedal souhlas.
- **Záměna s realitou:** V žádném případě nesmí dojít k situaci, kdy by mohl být případný příjemce informací uveden v omyl, že je materiál vytvořený pomocí AI reálný. Při žádném použití nesmí dojít k takovému ořezu, který by zakryl informaci o tom, že byl obsah vytvořen pomocí AI a že se nejedná o reálnou skutečnost.

#### 4. Originalita, férovost a autorská práva

- **Originalita myšlenek:** AI nesmí být použita k plagiátorství. Výstupy AI jsou často založeny na existujících dílech. Novinář je povinen zajistit, že konečný obsah je originální a neporušuje autorská práva jiných.
- **Férovost k subjektům:** AI nesmí být použita k vytváření neférových, pomlouvačných nebo diskriminačních obsahů o sportovcích, trenérech, funkcionářích nebo jiných osobách. Analýzy výkonu musí být založeny na ověřitelných datech a kontextu.
- **Férovost v soutěži:** AI nesmí být použita ke znevýhodňování jiných médií nekalými praktikami (např. masivní automatizované čerpání obsahu konkurence bez přidáné hodnoty).

#### 5. Odpovědné používání zdrojů a dat

- **Kvalita dat:** Výstupy AI jsou pouze tak dobré jako vstupní data. Novinář je odpovědný za výběr kvalitních, reprezentativních a nezmanipulovaných datových sad pro trénink nebo analýzu pomocí AI.
- **Soukromí a GDPR:** Při používání AI pro analýzu dat o sportovcích (např. tracking data, biometrie) je nutné striktně dodržovat zákony na ochranu osobních údajů a soukromí.
- **Předpojatost a diskriminace:** Novinář musí být si vědom inherentních předsudků (bias) v datech i algoritmech AI, které mohou posilovat stereotypy (např. týkající se rasy, pohlaví, národnosti). Je povinen se těmto zkreslením aktivně bránit a korigovat je.

## **6. Profesní rozvoj a odbornost**

- **Vzdělávání:** Redakcím i jednotlivcům se doporučuje neustálé vzdělávání v oblasti AI, jejích možností, limitací a etických implikací.
- **Odbornost sportovního novináře:** Hlavní hodnotou zůstává odbornost novináře – znalost sportu, jeho pravidel, historie a kontextu. AI by měla tuto odbornost rozšiřovat, nikoli nahrazovat.

### **Závěr:**

Umělá inteligence představuje pro sportovní žurnalistiku revoluční nástroj, který může zrychlit tvorbu obsahu, prohloubit analýzy a otevřít nové formáty vyprávění. Avšak její síla musí být využívána moudře a odpovědně. Tento etický kodex slouží jako vodítko, které zajistí, že technologie zůstane nástrojem, a ne pádem kvalitní, nezávislé a důvěryhodné sportovní žurnalistiky.